

Høringsnotat

Innvandringsavdelingen

Dato: 20.12.2024

Saksnr: 24/8146

Høringsfrist: 18.02.2025

Forslag til endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften – krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse mv.

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i kravene om at en utlending må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår for å kunne få rett til permanent oppholdstillatelse, jf. utlendingsloven (utl.) § 62 første ledd bokstavene d og e og utlendingsforskriften (utlf.) §§ 11-9 og 11-10.

Dagens krav for rett til permanent oppholdstillatelse er knyttet til hvem som er i målgruppen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap samt avsluttende prøver etter integreringsloven og integreringsforskriften. Departementet foreslår at kravene i stedet skal fremgå *direkte* av utlendingsloven og utlendingsforskriften.

Forslaget innebærer videre at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS og personer som har hatt midlertidig kollektiv beskyttelse, men som har gått over på en oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold, må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse (disse er ikke omfattet av kravene i dag).

Departementet foreslår også å heve kravet til ferdigheter i norsk muntlig fra nivå A1 til nivå A2, jf. det felleseuropeiske rammeverket for språk.

Videre foreslås det en presisering i integreringsloven og en midlertidig overgangsbestemmelse i integreringsforskriften.

2 Bakgrunn

Det er ønskelig å legge til rette for en effektiv behandling av søknader om permanent oppholdstillatelse. Det å regulere kravet til ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap direkte i utlendingsloven og -forskriften vil gjøre regelverket mer tilgjengelig for søkeren, utlendingsforvaltningen og kommunene. I dag bruker utlendingsforvaltningen mye tid på å veilede og henvise søkere til å ta kontakt med kommunene som forvalter integreringsregelverket.

Departementet foreslo¹ høsten 2021 å oppheve kravene om at en utlending må dokumentere å ha gjennomført pliktig opplæring i norsk og samfunnskunnskap (men *beholde* kravene om at søkeren må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått samfunnskunnskapsprøve) for rett til permanent oppholdstillatelse. En konsekvens av forslaget er at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS verken behøver å dokumentere opplæring eller ferdigheter i norsk muntlig og bestått samfunnskunnskapsprøve for rett til permanent oppholdstillatelse. Det skyldes at iht. integreringsloven har disse plikt til å følge opplæringen, men de har ikke plikt til å avlegge avsluttende prøver.

Videre gir de midlertidige reglene i integreringsloven som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina, verken plikt til opplæring eller plikt til å avlegge avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap for personer med midlertidig kollektiv beskyttelse. Personer i denne gruppen som ev. går over på en tillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, vil dermed ikke måtte dokumentere gjennomført opplæring eller ferdigheter i norsk muntlig og bestått samfunnskunnskapsprøve for å ha rett til permanent oppholdstillatelse.

Departementet ønsker å sikre at også disse gruppene behersker et minimum av norsk muntlig og har grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet før det gis permanent oppholdstillatelse.

Å kunne snakke og forstå det norske språket er en viktig forutsetning for å kunne delta i utdanning og arbeid. Det er også viktig for å følge opp barns skolegang, delta i fritidsaktiviteter og for å kunne forstå og påvirke samfunnet man bor i. Etter departementets syn er det viktig å stille krav om at utlendinger behersker et visst nivå av norsk muntlig før det gis rett til permanent og varig opphold i Norge.

For å sikre bedre sammenheng i utlendingsregelverket, integreringsregelverket og statsborgerregelverket, mener departementet at kravet om ferdigheter i norsk muntlig for rett til permanent oppholdstillatelse bør heves ett nivå.

3 Gjeldende rett

Hovedregelen for rett til permanent oppholdstillatelse er at søkeren de tre siste årene har oppholdt seg i Norge med midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. utl. § 62 første ledd. For flyktninger (utl. § 28) og utlendinger med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag (utl. § 38) og deres familiemedlemmer er botidskravet fem år.

Søkeren må også oppfylle følgende krav for rett til permanent oppholdstillatelse:

- maksimalt utenlandsopphold kan ikke overstige syv måneder i løpet av de siste tre årene eller ti måneder i løpet av de siste fem årene
- søkeren må fortsatt oppfylle vilkårene for en midlertidig oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse
- det kan ikke foreligge grunnlag for utvisning etter utl. § 66, være fastsatt krav til tilleggstid etter § 60 sjette ledd første punktum eller § 70 annet ledd første punktum som fortsatt løper

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/60bfabb9dc7b4880b60d952a2b4d1323/horingsnotat-forslag-til-endringer-i-utlendingsloven-og-utlendingsforskriften.pdf>

- søkeren har gjennomført pliktig norskopplæring iht. integreringsloven og behersker ved avsluttende prøve i norsk et minimum av norsk muntlig
- søkeren har gjennomført pliktig opplæring i samfunnskunnskap iht. integreringsloven og har bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår
- søkeren har vært selvforsørget de siste 12 månedene.

Kravet om at søkeren ved avsluttende prøve i norsk behersker et minimum av norsk muntlig er oppfylt dersom utlendingen ved avsluttende prøve i norsk har oppnådd resultat A1 eller høyere på muntlig prøve eller ved norskprøve har oppnådd resultat A2 eller høyere på skriftlig og muntlig prøve, jf. utlendingsforskriften § 11-9 første ledd.

Kravene om gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap, ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår gjelder bare for søkere som iht. integreringsloven har plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap samt plikt til å avlegge avsluttende prøver i fagene. Målgruppen er utlendinger mellom 18 og 67 år som har en oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven §§ 27 og 28.

Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS og deres familiemedlemmer har plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, men de har ikke plikt til å avlegge avsluttende prøver, jf. integreringsloven §§ 28 og 37. Denne gruppen behøver derfor ikke å oppfylle kravene om ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse.

Personer som har midlertidig kollektiv beskyttelse, har i utgangspunktet rett og plikt til opplæring og avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap, jf. integreringsloven §§ 26, 27 og 37. Gjennom de midlertidige reglene i integreringsloven kapittel 6 A som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina, er det gjort unntak fraplikten til deltakelse i norskopplæring og til å avlegge avsluttende prøve i norsk for denne gruppen. Den maksimale perioden opplæringen kan gis innenfor er forkortet til ett år. Fordrevne fra Ukraina har ikke rett eller plikt til opplæring eller avsluttende prøve i samfunnskunnskap.

Det følger av integreringsloven at personer som har påbegynt et introduksjonsprogram også har rett til å fullføre opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. integreringsloven § 26 sjettede ledd. Det kommer ikke eksplisitt til uttrykk i regelverket, men intensjonen har vært at også personer som ikke er i målgruppen for introduksjonsprogram, men har påbegynt opplæring i norsk og samfunnskunnskap, skal ha rett til å fullføre opplæring som de er i gang med. Dette tilsier at personer som har midlertidig kollektiv beskyttelse ved en ev. senere overgang til en annen oppholdstillatelse, ikke får nye rettigheter eller plikter til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, men fullfører eventuell gjenstående opplæring som de har hatt rett til og er i gang med etter de midlertidige reglene i integreringsloven § 37 d.

Søkere som kan dokumentere et minimum av kunnskaper i norsk eller samisk, kan etter søknad fritas fraplikten til å delta i opplæring i norsk. Videre kan søkere som kan dokumentere et minimum av kunnskaper om det norske samfunnet, etter søknad fritas fraplikten til å delta i opplæring i samfunnskunnskap. Det kan også gis fritak fra opplæringen dersom det foreligger særlige helsemessige eller andre

tungtveiende årsaker som hindrer deltagelse i opplæringen, jf. integreringsloven §§ 29 og 37. Dersom søkeren er fritatt fra kravet om opplæring i norsk og/eller samfunnskunnskap, er han eller hun også fritatt fra kravet om ferdigheter i norsk muntlig og/eller bestått prøve i samfunnskunnskap for permanent oppholdstillatelse (søkeren må ikke gjennomføre avsluttende prøver i fagene).

Det er kommunen som avgjør søknader om fritak etter integreringsregelverket. Utlendingsforvaltningen kan på egen hånd gjøre unntak fra kravet om opplæring i norsk dersom søkeren har bestått prøve i norsk muntlig og skriftlig på minimum nivå A2 eller tilsvarende, jf. utlf. § 11-9 første ledd bokstav b. Videre kan utlendingsforvaltningen gjøre unntak fra kravet om opplæring i samfunnskunnskap dersom søkeren har bestått prøven i samfunnskunnskap på norsk, jf. utlf. § 11-10 første ledd.

4 Departementets forslag

4.1 Forslagets hovedinnhold

Departementet foreslår at kravene til ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse skal fremgå *direkte* av utl. § 62 første ledd bokstavene d og e. Forslaget innebærer at det ikke lenger skal være en kopling til integreringslovens bestemmelser om hvem som har plikt til opplæring og til å avlegge avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Som følge av dette foreslås det også endringer i utlf. §§ 11-9 og 11-10.

Departementet presiserer at det *ikke* foreslås endringer i integreringsregelverket mht. til hvem som er i målgruppen for rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap samt plikt til å avlegge avsluttende prøver.

Departementet foreslår å videreføre gjeldende alderskrav, dvs. at det er søkere mellom 18 og 67 år som må oppfylle kravene. Det foreslås at 18-årsgrensen beregnes ut fra søknadstidspunktet, i likhet med hva som gjelder etter statsborgerloven § 8 (krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått statsborgerprøve). Videre foreslås det at 67-årsgrensen beregnes fra vedtakstidspunktet, noe som også er praksis etter statsborgerregelverket.

Departementet foreslår at arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS og deres familiemedlemmer må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse. Departementets forslag om å oppheve kravene om at søkeren må dokumentere opplæring i norsk og samfunnskunnskap (som var på høring² høsten 2021) innebar at denne gruppen verken behøvde å dokumentere opplæring eller ferdigheter i norsk muntlig og bestått samfunnskunnskapsprøve, da de iht. integreringsloven kun har plikt til opplæring i fagene. Etter departementets syn er det viktig å sikre at også denne gruppen behersker et minimum av norsk muntlig og har grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet før det gis permanent oppholdstillatelse.

Departementets forslag innebærer at personer som har hatt rett til norskopplæring og avsluttende prøve i norsk etter integreringsloven § 37 d ved ev. overgang til en

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-endringer-i-utlendingsloven-og-utlendingsforskriften-permanent-oppholdstillatelse-opplaring-i-norsk-og-samfunnskunnskap/id2879532/>

oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for å ha rett til permanent oppholdstillatelse. Personer med midlertidig kollektiv beskyttelse har ikke rett eller plikt til opplæring i samfunnskunnskap eller til å avlegge avsluttende prøve i samfunnskunnskap. Opplæringen kan imidlertid gjennomføres som selvstudium. Fagstoff til læreplanen i samfunnskunnskap etter integreringsloven er publisert i læringsressursen samfunnskunnskap.no. Læringsressursen inneholder tekster, bilder, filmer og oppgaver. Læringsressursen er tilgjengelig på til sammen 23 språk, herunder ukrainsk, russisk og engelsk, og er åpen for alle og gratis å bruke.

Departementet foreslår at UDI i retningslinjer kan regulere hvilke prøver i norsk og samfunnskunnskap som er godkjent som dokumentasjon, noe UDI også gjør i dag.³ Ved utarbeidelse av retningslinjene om norskprøver er det bl.a. naturlig å ta utgangspunkt i muntlige prøver i regi av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Forslaget innebærer at utlendingsforvaltningen på egen hånd kan gi unntak fra kravet om ferdigheter i norsk muntlig og/eller bestått prøve i samfunnskunnskap.

4.2 Kravet om ferdigheter i norsk muntlig

Forslaget om å heve kravet om ferdigheter i norsk muntlig

Departementet foreslår å heve kravet om ferdigheter i norsk muntlig fra nivå A1 til nivå A2. Norsk-kunnskaper vurderes etter det felleseuropeiske rammeverket for språk og nivåene A1, A2, B1 og B2, der nivå A1 er det laveste nivået.

Ved nivå A2 kan personen «forstå et enkelt dagligspråk, og uttrykke seg enkelt om emner knyttet til egen person og familie, nære omgivelser og arbeid. Personen kan klare seg i enkle og rutinepregede samtalesituasjoner med direkte utveksling av informasjon om kjente forhold, hvis samtalepartnern snakker langsomt og tydelig, og er innstilt på å hjelpe»⁴.

Ved innføringen i 2016 av kravet om ferdigheter i norsk muntlig for rett til permanent oppholdstillatelse, ble nivået satt til A1, dvs. ett nivå under dagjeldende krav om ferdigheter i norsk muntlig for rett til norsk statsborgerskap (nivå A2). I oktober 2022 ble kravet i statsborgerloven hevet ett nivå, til nivå B1. Departementet mener at kravet i utlendingsloven også bør heves ett nivå.

Departementet viser også til de veiledende minimumsnivåene for norskopplæringen etter integreringsforskriften (§ 28). Der legges det til grunn at minimumsnivået bør være minst nivå B1 på delprøve i muntlig kommunikasjon for alle deltakere. Nivået er satt på bakgrunn av at dette skal reflektere hvilket nivå deltakeren bør oppnå for å komme i utdanning eller få en varig tilknytning til arbeidslivet på sikt. Dagens nivå (A1) for ferdigheter i norsk muntlig for rett til permanent oppholdstillatelse ligger to nivåer under det veiledende minimumsnivået.

³ Se UDIs retningslinje 2017-006 *Forberedelse og behandling av søknader om permanent oppholdstillatelse*.

⁴ Jf. integreringsforskriften § 26 tredje ledd.

Samlet sett mener departementet at dette taler for at nivået for ferdigheter i norsk muntlig for rett til permanent oppholdstillatelse bør heves til nivå A2, som er ett nivå under kravet om ferdigheter i norsk muntlig for rett til norsk statsborgerskap.

Forslag til unntaksbestemmelser fra kravet om ferdigheter i norsk muntlig

Departementet foreslår at kravet om ferdigheter i norsk muntlig ikke skal gjelde dersom søkeren dokumenterer ett av følgende (jf. forslag til utlf. § 11-9 annet ledd bokstav a til h):

- standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk muntlig og skriftlig i modul 4 i forberedende opplæring for voksne (*bokstav a*)
- standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i grunnskolen etter lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (*bokstav b*)
- halvårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i videregående opplæring (*bokstav c*)
- godkjent kompetanse i norsk eller samisk i grunnskolen eller videregående opplæring etter realkompetansevurdering (*bokstav d*)
- gjennomført studier i norsk eller samisk på universitets- og høyskolenivå i Norge eller i utlandet tilsvarende 30 studiepoeng (*bokstav e*)
- oppfylt inntakskrav for norsk eller samisk for universitet eller høyskole i Norge (*bokstav f*)
- at det foreligger særlige helsemessige årsaker eller personlige forutsetninger som vedkommende ikke har kontroll over, som gjør at personen ikke har mulighet til å bestå norskprøve på nivå A2 eller høyere (*bokstav g*)
- å ha fått vedtak fra kommunen om fritak fra plikt til opplæring eller fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i norsk, jf. integreringsloven §§ 29 og 37 (*bokstav h*).

De foreslåtte unntakene tilsvarende i hovedsak gjeldende unntak etter integreringsloven (§ 27) og integreringsforskriften (§ 23) og/eller er formulert i tråd med unntakene for kravet om ferdigheter i norsk muntlig for rett til norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften § 4-1):

Bokstav a: Tilsvarende integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav c.

Bokstav b: Tilsvarende integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav d og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav a.

Bokstav c: Tilsvarende integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav e og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav b.

Bokstav d: Tilsvarende integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav f. Statsborgerregelverket har ikke en slik unntaksbestemmelse. Unntaket antas å være aktuelt og håndterbart for UDIs saksbehandling.

Bokstav e: Tilsvarende integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav g og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav c. Unntaket er ment å gjelde for søkere som kan dokumentere studier i norsk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter tilsvarende 30 studiepoeng (f.eks. trinn 1 og 2).

Bokstav f: Tilsvare integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav h og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav d.

Bokstav g: Tilsvare statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav g. Unntaket gjelder for personer som kan dokumentere *helsemessige årsaker eller personlige forutsetninger som søkeren ikke har kontroll over og som gjør at personen ikke har mulighet til å bestå norskprøve på nivå A2 eller høyere.*

I dag kan kommunen gi fritak pga. *særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker* (integreringsloven § 29 og integreringsforskriften § 25), som hindrer søkeren å delta i og gjennomføre norskopplæringen. Man kan også få fritak fra å avlegge avsluttende prøver (integreringsloven § 37). Fritak fra plikt til opplæring gir også fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøve.

Forslaget her omfatter tilfeller der søkeren hverken er i stand til å gjennomføre opplæringen eller oppnå ferdigheter i norsk muntlig på nivå A2, og tilfeller der søkeren er i stand til å gjennomføre opplæringen, men ikke oppnår ferdigheter i norsk muntlig på nivå A2. Det vises til uttalelser i Prop. 98 L (2019-2020) *Endringer i statsborgerloven (krav om ferdigheter i norsk muntlig)* side 19:

«Departementet legger til grunn at det særlig vil være voksne innvandrere med lite eller ingen skolebakgrunn, og ingen eller begrenset skriftkyndighet, og eldre personer, som vil kunne fylle vilkårene for unntak. Departementet legger videre til grunn at personer som har mer generelle lærevansker og kognitive utfordringer, som kan skyldes nevrologiske lidelser, posttraumatisk stresslidelse eller andre psykiske lidelser, vil kunne fylle vilkårene for unntak.»

Bokstav h: Tilsvare statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav h. Unntaket innebærer at det fortsatt skal være unntak fra prøve i norsk i de tilfellene kommunen har gitt fritak.

4.3 Kravet om bestått prøve i samfunnskunnskap

Departementet foreslår at kravet om bestått prøve i samfunnskunnskap på et språk søkeren forstår ikke skal gjelde dersom hen dokumenterer ett av følgende (jf. forslag til utlf. § 11-10 annet ledd bokstav a til g):

- standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i samfunnsfag i grunnskolen etter lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (*bokstav a*)
- halvårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 i samfunnskunnskap i videregående opplæring (*bokstav b*)
- godkjent kompetanse i samfunnsfag i grunnskolen eller samfunnskunnskap i videregående opplæring etter realkompetansevurdering (*bokstav c*)
- å ha gjennomført og bestått studier i samfunnsfag som gir kunnskap om Norge, på universitets- eller høyskolenivå tilsvarende minimum 10 studiepoeng (*bokstav d*)
- å ha gjennomført studier på norsk eller samisk på universitets- eller høyskolenivå i Norge. Det er tilstrekkelig at man dokumenterer at man har vekttall eller studiepoeng fra studie på norsk eller samisk (*bokstav e*)
- at det foreligger særlige helsemessige årsaker eller personlige forutsetninger som vedkommende ikke har kontroll over, som gjør at personen ikke har mulighet til å bestå prøven (*bokstav f*)

- å ha fått vedtak fra kommunen om fritak fra plikten til opplæring i samfunnskunnskap eller fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i samfunnskunnskap, jf. integreringsloven §§ 29 og 37 (*bokstav g*).

De foreslåtte unntakene tilsvarer i hovedsak gjeldende unntak etter integreringsloven (§ 27) og integreringsforskriften (§ 24) og/eller er formulert i tråd med unntakene for kravet om bestått statsborgerprøve for rett til norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften § 4-2):

Bokstav a: Tilsvarer integreringsforskriften § 24 første ledd bokstav b og statsborgerforskriften § 4-2 bokstav b.

Bokstav b: Tilsvarer integreringsforskriften § 24 første ledd bokstav c og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav b.

Bokstav c: Tilsvarer integreringsforskriften § 24 første ledd bokstav d.

Bokstav d: Tilsvarer integreringsforskriften § 24 første ledd bokstav e og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav c.

Bokstav e: Tilsvarer integreringsforskriften § 23 første ledd bokstav g og statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav d.

Bokstav f: Tilsvarer statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav g. Se også merknader ovenfor i pkt. 4.2 (til § 11-9 første ledd bokstav g).

Bokstav g: Tilsvarer statsborgerforskriften § 4-1 første ledd bokstav h.

4.4 Forslag til presiseringer i integreringsloven og integreringsforskriften

Det foreslås en presisering i ny midlertidig bestemmelse i integreringsforskriften om at fordrevne fra Ukraina som har vært omfattet av de midlertidige reglene i integreringsloven kapittel 6 A, ikke får ikke nye rettigheter eller plikter til opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved overgang til en annen oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven §§ 27 eller 28. Det foreslås også at det skal presiseres at personer i denne gruppen har rett til å fullføre eventuell gjenstående norskopplæring etter integreringsloven § 37 d eller forskriften § 43g, samt at kommunen og fylkeskommunen kan gi utvidet norskopplæring etter integreringsforskriften § 43g i tilknytning til den gjenstående rettighetsbaserte norskopplæringen.

Videre foreslås det en presisering i integreringsloven § 26 sjette ledd for at det skal komme eksplisitt fram at samtlige personer som har en oppholdstillatelse som nevnt i loven § 27 og som har påbegynt opplæring i norsk og samfunnskunnskap, har rett til å fullføre opplæringen uavhengig av om oppholdstillatelsen endres eller om de får innvilget statsborgerskap. I dag er denne retten kun presisert for deltakere som har rett til å fullføre introduksjonsprogram etter loven § 9 tredje ledd. Det har imidlertid ikke vært intensjonen at øvrige deltakere i opplæringen ikke skal beholde retten til å fullføre opplæring som de er i gang med.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Å regulere kravet til ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap direkte i utlendingsloven og utlendingsforskriften vil gjøre regelverket mer tilgjengelig for søkeren, utlendingsforvaltningen og kommunene. I dag bruker utlendingsforvaltningen mye tid på å veilede og henvise søkere til å ta

kontakt med kommunene som forvalter integreringsregelverket. Det vil også være tidsbesparende, både for søkeren og utlendingsforvaltningen, at UDI selv kan gjøre fritak fra kravene, og ikke måtte henvide vedkommende til å søke om fritak hos kommunen.

Det at flere må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse innebærer at flere vil måtte avlegge prøver. Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS har i dag ikke rett eller plikt til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsregelverket og må derfor betale for å kunne melde seg opp til prøver (som privatist). Det er den enkelte kommune som bestemmer hvor mye prøven skal koste. For personer som har hatt midlertidig kollektiv beskyttelse, men som går over på en tillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, vises det til den foreslåtte presiseringen i integreringsforskriften om at disse ikke skal få nye rettigheter eller plikter etter integreringsloven. Det innebærer at også denne gruppen må betale for å kunne melde seg opp til prøver hos kommunen.

Forslagene til endringer i integreringsloven og integreringsforskriften er presiseringer som ikke har vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

6 Forslag til endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften

Utlendingsloven § 62 første ledd bokstav d og e skal lyde:

- d) *utlendingen har bestått muntlig prøve i norsk*
- e) *utlendingen har bestått prøve i samfunnskunnskap på et språk han eller hun forstår*

Utlendingsforskriften § 11-9 skal lyde:

§ 11-9. Krav om ferdigheter i norsk muntlig for rett til permanent oppholdstillatelse

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav d gjelder for utlendinger mellom 18 og 67 år og anses oppfylt dersom utlendingen har bestått muntlig prøve i norsk på nivå A2 eller høyere. 18-årsgrensen beregnes ut fra søknadstidspunktet og 67-årsgrensen beregnes ut fra vedtakstidspunktet for permanent oppholdstillatelse. Utlendingsdirektoratet kan i retningslinjer regulere hvilke norskprøver som er godkjent som dokumentasjon.

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav d gjelder ikke dersom utlendingen dokumenterer

- a) *standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk muntlig og skriftlig i modul 4 i forberedende opplæring for voksne*
- b) *standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i grunnskolen etter lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa*
- c) *halvårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i videregående opplæring*

- d) godkjent kompetanse i norsk eller samisk i grunnskolen eller videregående opplæring etter realkompetansevurdering
- e) gjennomført studier i norsk eller samisk på universitets- og høyskolenivå i Norge eller i utlandet tilsvarende 30 studiepoeng
- f) oppfylt inntakskrav for studier på norsk eller samisk for universitet eller høyskole i Norge
- g) særlige helsemessige årsaker, eller personlige forutsetninger som vedkommende ikke har kontroll over, som gjør at personen ikke har mulighet til å bestå norskprøve på nivå A2 eller høyere
- h) å ha fått vedtak fra kommunen om fritak fra plikt til opplæring eller fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i norsk, jf. integreringsloven §§ 29 og 37.

Utlendingsforskriften § 11-10 skal lyde:

§ 11-10. Krav om bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav e gjelder for utlendinger mellom 18 og 67 år. 18-årsgrensen beregnes ut fra søknadstidspunktet og 67-årsgrensen beregnes ut fra vedtakstidspunktet for permanent oppholdstillatelse.

Kravet i lovens § 62 første ledd bokstav e gjelder ikke dersom utlendingen dokumenterer

- a) standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i samfunnsfag i grunnskolen
- b) halvårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 i samfunnskunnskap i videregående opplæring
- c) godkjent kompetanse i samfunnsfag i grunnskolen eller samfunnskunnskap i videregående opplæring etter realkompetansevurdering
- d) å ha gjennomført og bestått studier i samfunnsfag som gir kunnskap om Norge, på universitets- eller høyskolenivå tilsvarende minimum 10 studiepoeng
- e) å ha gjennomført studier på norsk eller samisk på universitets eller høyskolenivå i Norge. Det er tilstrekkelig at man dokumenterer at man har vektall eller studiepoeng fra studie på norsk eller samisk
- f) særlige helsemessige årsaker eller personlige forutsetninger som vedkommende ikke har kontroll over, som gjør at personen ikke har mulighet til å bestå prøven
- g) å ha fått vedtak fra kommunen om fritak fra plikten til opplæring i samfunnskunnskap eller fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i samfunnskunnskap, jf. integreringsloven §§ 29 og 37.

7 Forslag til endringer i integreringsloven og integreringsforskriften

Integreringsloven § 26 sjettede ledd skal lyde:

Personer som nevnt i § 27 som har påbegynt opplæring i norsk og samfunnskunnskap, har rett til å fullføre opplæringen uavhengig av om oppholdstillatelsen endres eller om de får innvilget statsborgerskap.

Integreringsforskriften ny § 43j skal lyde:

§ 43j. Rettigheter og plikter for deltagere som har hatt midlertidig kollektiv beskyttelse ved overgang til andre oppholdstillatelser

Deltagere som har hatt oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34 og som har vært omfattet av de midlertidige reglene i integreringsloven kapittel 6 A, får ikke nye rettigheter eller plikter etter integreringsloven ved overgang til en annen oppholdstillatelse som nevnt i loven §§ 27 eller 28.

Deltagere som nevnt i første ledd har rett til å fullføre eventuell gjenstående norskopplæring etter integreringsloven § 37 d eller forskriften § 43g.

Kommunen og fylkeskommunen kan gi utvidet norskopplæring til deltagere som nevnt i første ledd etter § 43g. Utvidet opplæring etter første ledd skal gis i tilknytning til fullføring av gjenstående opplæring.